

skade for miljøet og til skade for ældre mennesker uden mulighed for at købe ind pr. bil. Og det er jo det, som købmændene meget rigtigt har påpeget adskillige gange, og som hr. Langkilde på ingen måde har været i stand til at argumentere imod rent sagligt.

Vi har haft en udvikling, der var i færd med at centralisere butiksstrukturen i en 20-30 vinderbyer, som var ved at føre til vanskeligere vilkår for landdistrikter og landsbyer, som førte til, at to kæder kunne skade det frie forbrugsvalg og den fri konkurrence, som, sagde man også fra købmændenes side – og det undrer mig, at det ikke har gjort lidt indtryk på den konservative ordfører – ville svække selvstændighedskulturen, som ville øge forureningen, som ville føre til dårligere indkøbsmuligheder og endelig til dårligere vilkår for de butiksansatte. Det var den udvikling, der var i gang, og det er den udvikling, som forslaget nu skal søge at bremse op for.

Det undrer mig altså, at Venstre og De Konservative i den grad er i stand til at se bort fra alle saglige argumenter og udelukkende køre med nogle helt abstrakte formuleringer om, at der er tale om konkurrencebegrænsning i et forslag, som i virkeligheden sikrer, at nogle markeds kræfter kan fungere, at der er konkurrence, at der er valgfrihed, og at der også bliver taget hensyn til miljø i planlægningen.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jeg kan glæde mig over, at jeg er enig med SF's ordfører i det synspunkt, at det gælder om, at vi ikke har nogle få store kæder, der kommer til at dominere. Det er Det Konservative Folkeparti og Socialistisk Folkeparti helt enige om. Det tror jeg vi er alle sammen her.

Men det, der bliver konsekvensen af det her forslag – og det kan vi jo så se, når det er vedtaget og har fungeret et stykke tid – er, at de arealer, der er til rådighed, hvor man kan etablere sig som handlende, som detailhandlende, har vi indsnævret. Det er jo hele ideen i forslaget.

Når der er færre kvadratmeter til rådighed og efterspørgslen er den samme, vil priserne stige. Hvem vil først blive ramt af det? Det vil den lille private, der ikke er med i et stort kædesamarbejde.

Derfor er det vores vurdering, at dette vil medføre en udvikling, der sørger for at sætte fokus på, der sørger for at give alle de store kæder de bedst tænkelige muligheder. Det er da

også grunden til, at de ikke himler så højt op over forslaget, for det giver dem bedre arbejdsvilkår. De, der kommer til at betale prisen, er de små selvstændige handlende, og det vil så være udviklingen. Det vil være vores gæt.

Men vi kan jo mødes her i Folketingssalen om 1 år eller 2, så skal vi nok se, at antallet af discountbutikker, af kædebutikker, der flytter ind i centrum og dominerer mere og mere i vores byer, vil være stigende, og så kan vi jo lade det blive afgjort på det tidspunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 65 stemmer (S, SF, RV, EL, CD og Flemming Hansen (KF)) mod 47 (V, KF, FP og DF).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 128: Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse og lov om betalingsregler for spillevandsanlæg m.v. (Spildevandsrensning i det åbne land m.v.).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken). (Fremsat 18/12 96. Første behandling 16/1 97. Betænkning 2/4 97. Anden behandling 15/4 97. Tillægsbetænkning 23/4 97).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Der er stillet et ændringsforslag af Venstre og De Konservative. Også dette lovforslag har

skullet igennem salen med ekspres hastighed nok af hensyn til, at der muligvis kunne blive udskrevet folketingsvalg, som der gik rygter om på et tidspunkt.

Men det, forslaget drejer sig om, er, at kommunerne ikke skal betale vandafledningsafgift af afværgepumpninger. Det er en stor belastning de steder, det sker, og efter Det Konservative Folkepartis opfattelse og medforslagsstillerens opfattelse vil det være rimeligt at lade kommunerne selv afgøre, i hvilket omfang det her skal være solidarisk.

Det er i overensstemmelse med det udvalgsarbejde, der foregår, og jeg forstår, at der er mange i regeringspartierne, der også har sympati for forslaget, men som ønsker at lave en endelig ordning på et senere tidspunkt.

Vi mener ikke, der er grund til at udsætte det her, da det kan være en stor økonomisk belastning de pågældende steder, og vil anbefale, at man stemmer for ændringsforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes, idet 48 stemte for, 60 imod.

Ændringsforslag nr. 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Forhandling

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Vi havde ved andenbehandlingen en længere disput om forslaget og om, hvem der kom til at betale. En fornyet udvalgsbehandling og ministeren i samråd godtgjorde, at vi her går væk fra et par væsentlige principper, vi plejer at bruge, hvis det er muligt.

Det ene er forurenere betaler-princippet. Det bliver netop sådan, at de, der nu skal hoste op med pengene, kommer til at betale en del af regningen, og resten af regningen sendes videre til dem, der én gang har betalt for spildevandsrensning. Det finder vi urimeligt, når der samtidig er en stor del af befolkningen i det åbne

land, som overhovedet ikke kommer til at betale.

Derudover er det værd at være opmærksom på, at der i Norge er fremkommet oplysninger, som også bliver offentliggjort inden længe i Danmark, om problemerne med nedsivningsanlæg. Vi er lidt utrygge ved, at vi nu bruger så mange kræfter på at beskytte vores grundvand, og vi så i den grad cementerer muligheden for nedsivning under nogle forhold, der måske kan afstedkomme ganske betydelige grundvandsproblemer. Vi mener, vi skulle have undersøgt det her bedre, inden vi hastede lovforslaget igennem.

Aage Brusgaard (FP):

De, der har haft overskud til at læse Fremskridtpartiets betækningsbidrag, som er ret fyldigt, vil kunne se, at vi er ret positive over for dette lovforslag. Det er et vigtigt forslag, og der er ingen tvivl om, at det vil komme til at berøre debatten til kommunevalg og amtsrådsvalg. Derfor synes jeg nok, at selv de medlemmer, der ikke sidder i Miljøudvalget, lige burde gemme det her i deres skuffer, ikke mindst betækningsbidragene og ændringsforslagene, for det vil blive en del af valgkampen til kommune- og amtsrådsvalget.

Jeg har sagt, at vi er positive over for lovforslaget, men der er ét minus, som vi desværre ikke har kunnet få rettet op, og jeg tror, det er, fordi ministeren har været for hurtigt ude med kuglepennen og har indgået et forlig med SF og Enhedslisten. Derfor har det været umuligt for ministeren at rette det, som vi ønskede at rette, og som var fornuftigt.

Det, vi ser som et problem, er, at der skal være 300 m fra nedsivningsstedet og til en privat brønd eller en privat boring. Det er rent fysisk umuligt for de fleste landejendomme og huse ude på landet. Derfor vil mange komme i den situation, at de skal tage stilling til, om de vil have en bedre rensning på det kommunale vandværk eller bevare den rensning, de har i dag, og så beholde deres gode brøndvand.

Det mener vi er en urimelighed. Selv om der står i den bekendtgørelse, som ligger til grund for de 300 m, at en kommune kan gå ned på 75 m, og at et amt faktisk kan gå helt ned til 2 m, mener vi, det burde stå i selve bekendtgørelsen, at kravet ikke var 300 m, men 150 m, for vi ved, at mange kommuner bruger det dér med afstandskravet til at nedlægge private brønde og borer, fordi de vil have dem alle sammen

koblet på fællesvandværket. Det mener vi er urimeligt over for den lille borger ude i parcelhuset eller på landejendommen, der har godt og brugeligt grundvand.

Derfor er vi desværre nødt til at sige nej til lovforslaget, men vi vil som sagt godt rose selve forslaget. Det er første gang i de 19 år, jeg har været i politik, at man åbent indrømmer og skriver det i et lovforslag, at jord renser som intet andet. Det har vore forfædre vidst i 300 år, men nu er det også gået op for embedsmændene og ministeren, så de skriver det i lovforslaget. Derfor er lovforslaget godt, der mangler bare lige det, som jeg har nævnt, nemlig at afstandskravet mellem brønd og nedsiv er for stort. Det er urealistisk i landområderne; de fleste grundejere har slet ikke 300 m at råde over.

Peter Christensen (S):

Under anden behandling af dette lovforslag kom der en del påstande fra V og K. Der blev bl.a. sagt, at forslaget ikke var solidarisk. Jeg gjorde opmærksom på, at solidarisk jo var et fremmedord for V og K, og det viste sig også, at oversættelsen ikke rigtig kunne følge ordbogen, nemlig at solidarisk var noget med, at de bredeste skuldre skulle bære de tungeste byrder. Det er da en smuk indgangsvinkel, men det har ikke noget med solidarisk at gøre. Solidarisk betyder, at man er fælles med andre om ansvar, og i det her tilfælde er det dem, der er tilknyttet kommunens kloakfond, der er solidariske over for at få rensset spildevandet.

Der kom en anden påstand, nemlig om, at kloakplande var noget, der kunne omfatte en meget lille del af kommunen, der så skulle betale. Nu er der så kommet svar, og jeg håber, at den konservative ordfører også har fundet ud af, at der altså er tale om, at det er kloakfonden, som skal finansiere det her.

Den tredje påstand, der kom, var, at økologerne siger, at dette lovforslag er en katastrofe for miljøet. Det er lidt svært for mig at forstå, for jeg står her med en fax fra den 22. april, hvor der står: »Vi har især hæftet os ved, at der i betænkningen er sat stor fokus på borgernes mulighed for at vælge alternative, grønne spildevandsløsninger, hvorfor vi samlet kan gå ind for lovforslaget.«

Det var altså det, der blev påstået var en katastrofe.

Men hvis vi prøver at sammenfatte det, som vi også har set i mange andre miljøforslag, så siger V og K altid, at de går 100 pct. ind for at

forbedre miljøet, specielt hvis vi kan tjene på det, ellers skal det som punkt 2 være gratis, og som punkt 3 skal staten betale, hvis det koster noget; som vores miljøminister siger: Axelborg-modellen.

Hr. Langkilde siger, at de, der bor i det åbne land, ikke kommer til at betale, og så vil jeg gerne stille hr. Langkilde spørgsmålet: Hvordan kommer de mennesker dog af med deres spildevand? Kører de det ind til byen?

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Det sidste spørgsmål er netop det interessante, og det er derfor, vi ikke synes, at den model, der er valgt, er særlig solidarisk. Det er også derfor, det ikke er den model, det udvalg, der var nedsat, har foreslået. Det vil rent faktisk være sådan, at der er en række borgere i en kommune, der er med i et spildevandsoplæg. De betaler, og de har i mange år betalt rigtig mange penge. Nu får de så som belønning en ekstra regning fra de borgere i det åbne land, som nu også skal omfattes af kloakfællesskabet, men ikke selv kan betale regningen.

Hvis det er Odense Kommune eller Københavns Kommune går det nok, at der kommer en ekstra med, for det kan overhovedet ikke mærkes, og så virker ordningen fint. Men de steder, hvor kloakoplandet er meget beskedent, og hvor der bor rigtig mange i det åbne land og rigtig mange, der også skal have en øget spildevandsrensning, kan det blive en betydelig belastning. Det kan det også blive for de virksomheder, der ligger i det åbne land, og det vil være med til at skræmme virksomheder væk fra det åbne land, for det vil være med til at gøre det mindre attraktivt at være der.

Derudover vil der så være nogle, der bor i det åbne land, som selv kan klare udgifterne. Det kan ligge inden for rammerne af, at man gerne vil være herre i eget hus, og det er helt fint.

Så er der den sidste gruppe, som er helt udenfor, og det er dem, der bor i et hus derude og har en lille bæk, hvor de kan komme spildevandet ned i, hvis der ikke på nogen måde stilles krav om ekstra rensning. Sådan som vi har fået det oplyst, er de altså ikke med, og det er det, vi finder er usolidarisk. Vi synes sådan set også, de skulle være med, og det var det, statsmodellen kunne sikre. Det er derfor, vi synes, den er lidt mere solidarisk.

Det er dér, forskellen er mellem os. Jeg kan ikke svare på de andre ting, for den røde lampe lyser.

Anni Svanholt (SF):

Vi er i SF meget tilfredse med det lovforslag, der skal vedtages her i dag. Vi synes, lovforslaget fra regeringen er blevet meget bedre. Vi er i særdeleshed tilfredse med, at vi har fået mulighed for at sikre mange flere grønne, fleksible løsninger, at borgerne får valgmuligheder, og at der er solidaritet i løsningen.

Det er helt uforståeligt, at hr. Langkilde her siger, at man nu fraviger princippet om, at forurenere betaler. Det er netop det princip, der fastholdes her, men de borgerlige vil jo have, at staten skal betale. Vi kan så i dag bare konstatere endnu en gang, at de borgerlige svigter miljøet, når det kommer til stykket. Det kan vi konstatere gang på gang.

Til Fremskridtspartiet, som egentlig burde kunne stemme for og åbenbart gerne ville: Jeg mener, at de udtalelser, som er kommet fra hr. Aage Brusgaard i dag, og som også fremgår af betænkningens bidrag, altså er udtryk for en misforståelse eller en forkert problemstilling, for der er jo ikke tale om, at man absolut skal have nedsivning. Der er netop i lovforslaget indarbejdet en række muligheder, som klart kan tilgodeses, at man kan fastholde sin vandforsyning og sin egen brønd.

Fremskridtspartiet skulle åbenbart have et eller andet halmstrå at hænge sig i for at kunne stemme imod, men med de muligheder, der nu er indarbejdet i lovforslaget, burde Fremskridtspartiet bestemt kunne støtte det.

Jeg skal hermed varmt anbefale det.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jeg fik ikke sagt, at jeg vil medgive, at lovforslaget er blevet bedre, efter at SF og Enhedslisten har haft indflydelse på det. Det er blevet mere grønt. Det skal der kvitteres for fra Det Konservative Folkepartis side.

Derudover vil jeg sige, at den påstand, som Socialdemokratiets ordfører var inde på, om, at økologerne var med, jo netop er, efter at der er stillet ændringsforslag, så det er ikke så mærkeligt, at de har skiftet opfattelse.

For Det Konservative Folkeparti er miljø ikke kun noget, man skal tjene penge på, eller noget, der skal være gratis. Så den socialdemokratiske ordfører har misforstået tingene fuldstændig. Vi er klar over, at det skal koste noget at få et bedre miljø, og vi har været med til at stemme for den ene regning efter den anden.

Og at staten som en permanent model skal betale er ikke attraktivt for Det Konservative Folkeparti, men vi har set, det var den bedste og den mest solidariske ordning for de mennesker, der ikke selv kunne magte opgaven, for at regningen ikke skulle fedtes af på en anden befolkningsgruppe.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Det Europæiske Miljøagentur offentliggjorde som sin første publikation en tilstandsrapport over miljøtilstanden i Europa. Det chokerede mange, da de læste rapporten, at finde ud af, at miljøtilstanden i danske åer, bække og søer var elendig sammenlignet med de lande, vi normalt sammenligner os med. Man begyndte med det samme at sætte kritiske spørgsmålstejn ved Miljøagenturets kompetence osv., men efterhånden som det viste sig, at problemet ikke var Miljøagenturets kompetence, men den manglende indsats for at beskytte de danske åer og søer, forstummede debatten.

Vi har i regeringen taget konsekvensen og undersøgt, hvilken forureningskilde der er den alvorligste for åer og søer, når det drejer sig om fosfor, efter at vi har investeret så meget i at rense byerne for både borgernes og industriens spildevand, og det er spildevandet fra det åbne land. Grundige undersøgelser foretaget i to amter tyder på, at vi kan nå vores kvalitetsmålsætning for 50-75 pct.s vedkommende i de danske åer og vandløb, hvis vi renser spildevandet i det åbne land. Regeringen har gennemført først en omfattende teknisk kortlægning af alle aspekterne på det her område og har afgivet en betænkning, der gik ud til offentlig høring og diskussion. Dernæst har regeringen nedsat et spildevandsudvalg.

Det lovforslag, vi i dag tager stilling til, hviler på Spildevandsudvalgets indstilling. Der er bred enighed om denne måde at gribe problemet an på og løse det på.

Det eneste, der har været uenighed om, er, hvem der skal betale. Der er derfor ingen grund til for de borgerlige i mangel på saglige argumenter at kaste om sig med påstande – som er så kendetegnende for hr. Langkilde – om lovjaskeri osv. Det her har været utrolig grundigt gennemarbejdet. Der er heller ingen grund til at sætte spørgsmålstejn ved den tekniske kvalitet af forslaget. Den hviler på et utrolig solidt fundament.

Nej, det, der er tilbage, er uenigheden om finansieringen. Der siger de borgerlige partier,

at folk, der bor ude på landet, ikke selv skal betale. Det skal statskassen. De, der bor inde i byerne, skal selv betale, men staten skal betale for folk, der bor ude på landet. Far og mor stat skal betale, statskassen skal klare det; den samme model, som vi har haft for jordrensning.

Hvad bliver resultatet af det? Det vil selvfølgelig blive, at niveauet bliver lagt alt for højt ude i kommunerne, og at statskassen ikke kan honorere dette krav, fordi det skal konkurrere med alle mulige andre krav med det resultat, at også et langt stykke ind i det næste århundrede vil danske søer, åer og bække lide miljømæssigt alvorlig skade.

Regeringen har imidlertid lyttet – og det er derfor, jeg har bedt om ordet her til sidst ved tredje behandling – til den kritik eller den frygt, der har været fremført fra Det Skæve Danmarks side, som påpeger, at uanset alle intentioner så kan der være enkelte kommuner, tyndtbefolkede kommuner med et svagt økonomisk grundlag, rundt omkring i landet, der kan blive urimeligt ramt.

Dér har jeg givet tilsagn om i betænkningen, og det vil jeg gerne gentage her fra Folketingets talerstol, at inden der vil blive givet et påbud efter denne lov – altså når vi kender hele planlægningen og vi også kender, om jeg så må sige, de økonomiske konsekvenser – vil der blive givet en orientering til Folketinget om omfanget, og der vil være mulighed for både regering og Folketing for at tage stilling til, om der skal ydes en særlig håndsrekning til særlig dårligt stillede kommuner.

Det står jeg ved, det synes jeg er rimeligt, men at løfte det op og sige: Forureningsproblemer? Statskassen betaler! Det kan godt være, at folk, der bor i det åbne land, er vant til, at staten betaler, men det er altså ikke det princip, vi ønsker at forfølge i miljøpolitikken.

Det er rigtigt, som en ordfører sagde, at jeg har kaldt det Axelborgmodellen. Det er ikke ment som nogen kritik af dansk landbrugs hovedorganisationer. De har i årenes løb været meget dygtige til netop at få staten til at betale forskellige udgifter. Men inden for miljøpolitikken er det en dårlig model; det viser enhver erfaring.

Vi skal altså hjælpe, hvis det viser sig, at der er hjælp behov i kommunerne, men vi skal ikke med det samme stikke et checkhæfte ud til alle kommunekontorer og så sige: Skriv bare beløbet ind. Finansministerens underskrift optræder allerede.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Ministeren misforstår det jo igen. Det er jo ikke det, der har været hensigten fra Det Konservative Folkepartis side. Det er det stik modsatte, og det er ministeren, der selv gør det, han skyder os i skoene. Ministeren må medgive, at der er folk, som ikke kommer til at være med til at finansiere den ekstra spildevandsrensning, der er ude i det åbne land.

Det var det, vi gerne ville sikre ved vores model, men det er regeringen ikke indstillet på.

Jeg vil gerne medgive ministeren, og vi er ikke i tvivl om, at der vil komme miljøforbedringer. Det var det, vi fik ud af den fornyede udvalgsbehandling, og det hilser vi med glæde. Vi er også tilfredse med, at sagen går tilbage til Folketinget, når man har været den første model igennem.

Derfor kunne man selvfølgelig lige så godt kun have vedtaget første step af ordningen. Så kunne regeringen have fået det flertal, frem for at den har talt flere og flere partier væk fra sig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 57 stemmer (S, SF, RV, og EL) mod 52 (V, KF, FP, CD, DF og Jacob Haugaard (UP)).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 5: Forslag til lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v.

Af sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen).

(Fremsat 2/10 96. Første behandling 8/10 96. Betænkning 16/4 97. 5 ændringsforslag af Helen Beim (S), Dorte Bennedsen (S), Hans Peter Baadsgaard (S), Anna-Marie Hansen (S) og Sonja Mikkelsen (S) 23/4 97. 1 ændringsforslag af Helen Beim (S), Hans Peter Baadsgaard (S) og Anna-Marie Hansen (S) 23/4 97. 4 ændringsforslag af Sonja Mikkelsen (S) 23/4 97. 1 ændringsforslag af Niels Jørgen Langkilde (KF) 23/4 97. 1 ændringsforslag af Sonja Mikkelsen (S) 23/4 97. 2 ændringsforslag af Helen Beim (S), Lotte Henriksen (S), Sonja Mikkelsen (S), Elisabeth Arnold (RV) og Bjørn Elmquist (RV) 23/4 97. 2 ændringsforslag af Hans Peter Baadsgaard (S) og Anna-Marie Hansen (S) 23/4 97. 1 ændringsforslag af Klaus Hækkerup (S) 23/4 97. 3 ændringsforslag af Helen Beim (S), Hans Peter Baadsgaard (S), Anna-Marie Hansen (S) og Sonja Mikkelsen (S) 23/4 97. 1 ændringsforslag af Anna-Marie Hansen (S) 23/4 97. 1 ændringsforslag af Helen Beim (S), Dorte Bennedsen (S), Hans Peter Baadsgaard (S), Anna-Marie Hansen (S), Lotte Henriksen (S) og Sonja Mikkelsen (S) 23/4 97. 8 ændringsforslag af Tove Fergo (V) 23/4 97. 2 ændringsforslag af Kim Behnke (FP) 23/4 97).

Der var stillet 23 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet 5 ændringsforslag af Helen Beim (S), Dorte Bennedsen (S), Hans Peter Baadsgaard (S), Anna-Marie Hansen (S) og Sonja Mikkelsen (S). 1 ændringsforslag af Helen Beim (S), Hans Peter Baadsgaard (S) og Anna-Marie Hansen (S). 4 ændringsforslag af Sonja Mikkelsen (S). 1 ændringsforslag af Niels Jørgen Langkilde (KF). 1 ændringsforslag af Sonja Mikkelsen (S). 2 ændringsforslag af Helen Beim (S), Lotte Henriksen (S), Sonja Mikkelsen (S), Elisabeth Arnold (RV) og Bjørn Elmquist (RV). 2 ændringsforslag af Hans Peter Baadsgaard (S) og Anna-Marie Hansen (S). 1 ændringsforslag af Klaus Hækkerup (S). 3 ændringsforslag af Helen Beim (S), Hans Peter Baadsgaard (S), Anna-Marie Hansen (S) og Sonja Mikkelsen (S). 1 ændringsforslag af Anna-Marie Hansen (S). 1 ændringsforslag af

Helen Beim (S), Dorte Bennedsen (S), Hans Peter Baadsgaard (S), Anna-Marie Hansen (S), Lotte Henriksen (S) og Sonja Mikkelsen (S). 8 ændringsforslag af Tove Fergo (V). 2 ændringsforslag af Kim Behnke (FP).

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Tove Lindbo Larsen (S):

Det lovforslag, vi nu skal andenbehandle, har været igennem en meget lang og meget grundig behandling. Det blev fremsat første gang den 2. februar 1996, men et flertal ønskede længere tid til overvejelserne, og lovforslaget blev herefter genfremsat den 2. oktober 1996.

Selv om lovforslaget er meget teknisk vanskeligt og indeholder mange etiske spørgsmål, som kræver personlig stillingtagen, håber jeg, at lovforslaget med de ændringsforslag, der måtte blive vedtaget, vil give den regulering, der absolut er behov for.

Hvad angår ændringsforslagene, taler jeg naturligvis ikke på gruppens vegne. Det er almindeligt kendt, at vi er frit stillede. Jeg skal heller ikke kommentere hvert enkelt ændringsforslag, men det er vigtigt at få præciseret de principper og etiske holdninger, der afgør afstemningen.

Nogle af de mest udtalte behov for styring mener jeg er en række etiske forbud i selve lovforslaget, og jeg kan nævne nogle af dem: Forbud mod genmanipulation, forbud mod kloning, forbud mod deling af æg anbragt i forskellige kvinder, forbud mod udvikling af befrugtede æg uden for kvindens livmoder, forbud mod rugemødre, forbud mod at bringe æg ud af landet og forbud mod udvælgelsen af børn efter køn, race og lignende, og så er der et krav om anonymitet for donorer.

Jeg synes, det er vigtigt at understrege, at lovforslaget altså omfatter en række forbud.

Der er en anden ting, jeg vil gøre bemærkning om, og det er adgangsbetingelserne for kunstig befrugtning, f.eks. aldersgrænsen. Jeg mener, at en aldersgrænse på 40 år for mænd og kvinder er det rigtige. Det skal jeg senere vende tilbage til.

Jeg mener også, at der skal være et krav om samliv mellem mænd og kvinder, da det må